

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กมลลักษณ์ โตสกุล "เมล็ดพันธุ์ที่มีอะไรที่ควรรทราบ" นสพ.กสิกร ปีที่ 58 ฉบับที่ 1

มกราคม-กุมภาพันธ์ 2528

เอกสารวิชาการ ชุดพืชศาสตร์ (Crop Manual) ที่ 2 กรมส่งเสริมการเกษตร

_____ . คณะเกษตร ศึกษาศาสตร์ ภาควิชาพืชไร่นา คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จรีรัตน์ ศุภคุณภิญโญ "การศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกข้าวฟ่างพันธุ์

พื้นเมืองและพันธุ์ลูกผสม ที่อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี ฤดูเพาะปลูก 2527/28"

วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต ภาควิชาการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2528

เหน็บแข สนิทวงศ์ ณ อยุธยา , การบัญชีต้นทุน , โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2525

เหน็บศรี เลานกุลจิตต์ "ต้นทุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพด" วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

ภาควิชาการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526

ทวี ปลื้มทรัพย์ " เมล็ดพันธุ์พืชคุณภาพดีกับการเพิ่มผลผลิต" นสพ.กสิกร ปีที่ 58 ฉบับที่ 5

กันยายน-ตุลาคม 2528

ที่ระลึกในพิธีเปิดศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 10 อุบลราชธานี กองขยายพันธุ์พืช กรมส่งเสริมการเกษตร

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ที่ระลึกในพิธีเปิดศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 1 พิษณุโลก วันที่ 23-24 กุมภาพันธ์ 2522 กองขยายพันธุ์พืช

กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

_____ . ธนาคารกรุงไทย, รายงานภาวะสินค้าเกษตรที่สำคัญปี 2526 , ส่วนการเกษตร

ฝ่ายวิชาการและวางแผน ธนาคารกรุงไทย.

_____ . ธนาคารกรุงไทย, รายงานภาวะสินค้าเกษตรที่สำคัญปี 2527 , ส่วนการเกษตร

ฝ่ายวิชาการและวางแผน ธนาคารกรุงไทย.

นิตา สรชาติ "เมล็ดพันธุ์ที่มีอะไรที่ควรรทราบ" นสพ.กสิกร ปีที่ 58 ฉบับที่ 1 มกราคม-กุมภาพันธ์

2528

_____ . "เมล็ดพันธุ์พืช : อนาคตดีแต่ยังมีปัญหา" สรุปข่าวธุรกิจ ส่วนวิชาการ สำนักบริหาร

ธนาคารกสิกรไทย ปีที่ 15 ฉบับที่ 14 ประจำงวด 16-31 กรกฎาคม 2527

ลำไย โกวิทยากร เอกสารวิชาการ วิทยาการเมล็ดพันธุ์ ตอนที่ 1 คณะเกษตร

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิระศักดิ์ แต่งเนตร "การศึกษาปัญหาการผลิตและคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าวเจ้าอุ้มทอง 1 ของเกษตรกร
ในการควบคุมของศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 1 จังหวัดพิษณุโลก" ปัญหาพิเศษของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์บัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
สมศักดิ์ เปรียบพร้อม. หลักและวิธีการจัดการธุรกิจฟาร์ม สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์

— . ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 4 จังหวัดชัยนาท สรุปผลการปฏิบัติงานประจำปี 2529
กองขยายพันธุ์พืช กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ภาษาต่างประเทศ

Sung-Huan and Yu-Kang Mao , Analysis of production costs and
profitability of crop and livestock farming , ASPAC food and
Fertilizer Technology Center, 1979.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชนิดพืช .....

พันธุ์ .....

ข้อตกลงการจัดทำแปลงขยายพันธุ์
กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ฤดู ..... ปี .....

ข้อตกลงนี้ทำที่ .....

เมื่อวันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. .... ระหว่าง นาย, นาง
นางสาว ..... มีภูมิลำเนาอยู่บ้านเลขที่ ..... หมู่ที่ .....
ตำบล ..... อำเภอ ..... จังหวัด .....
ซึ่งอยู่ในข้อตกลงนี้จะเรียกว่า "ผู้ปลูก" ฝ่ายหนึ่งกับ นาย .....
ตำแหน่ง ..... เป็นผู้แทนกรมส่งเสริมการเกษตรตามหนังสือ
ที่ กษ .....

ดังมีข้อความตกลงดังต่อไปนี้

1. ผู้ปลูก ขอทำความตกลงกับผู้แทนกรมส่งเสริมการเกษตรว่า

1.1 ข้าพเจ้าจะดำเนินการปลูก ..... ในพื้นที่ ..... ไร่
เพื่อขยายพันธุ์ให้แก่กรมส่งเสริมการเกษตร โดยใช้เมล็ดพันธุ์ที่ได้ซื้อจากผู้แทนกรมส่งเสริมการ
เกษตรในราคากิโลกรัมละ ..... บาท เป็นเงิน ..... บาท และเชื้อไรโซเบียมในราคา
กิโลกรัมละ ..... บาท เป็นเงิน ..... บาท รวมทั้งสิ้นเป็นเงิน ..... บาท
โดยจ่ายเงินสด เชื้อ

1.2 ข้าพเจ้าจะดำเนินการปลูกพืชในบริเวณที่ดินซึ่งผู้แทนกรมส่งเสริมการเกษตร เห็น
ชอบแล้ว

1.3 ข้าพเจ้ายินยอมที่จะเข้ารับการชี้แจงหรือฝึกอบรมเกี่ยวกับการปลูกพืชเพื่อผลิต
เมล็ดพันธุ์

ก่อนลงมือทำแปลงขยายพันธุ์จากเจ้าหน้าที่ของกรมส่งเสริมการเกษตร

1.4 ข้าพเจ้าจะปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรอย่างเคร่งครัด เช่น
การเตรียมดิน การวางระยะปลูก การกำจัดวัชพืช และศัตรูพืช การป้องกันมิให้พืช
เกิดการกลายพันธุ์ การเก็บเกี่ยวและลานตากตามที่เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร
แนะนำ

1.5 ข้าพเจ้ายินยอมที่จะจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ที่ผลิตได้ ในพื้นที่ข้อ 1.1 และราคาที่กำหนดไว้ในข้อ 2.1 แห่งข้อตกลงนี้

1.6 ข้าพเจ้าจะเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ในระหว่างที่รอการส่งมอบให้คณะกรรมการรับซื้อของกรมส่งเสริมการเกษตรอย่างดีที่สุด โดยมีการป้องกันความเสียหายจากศัตรูพืชและความชื้นจากภายนอก เช่นน้ำฝน น้ำค้าง และอื่น ๆ ตลอดถึงการบรรจุกาษาณะที่กำหนดให้ทำการขนย้ายขึ้นรถให้คณะกรรมการจัดซื้อ

2. ผู้แทนกรมส่งเสริมการเกษตร ขอทำความตกลงกับผู้ปลูกว่า

2.1 กรมส่งเสริมการเกษตร จะรับซื้อเมล็ดพันธุ์พืชที่เกษตรกรผลิตได้จากแปลงขยายพันธุ์ของเกษตรกรโดยกำหนดราคารับซื้อไว้สูงกว่าราคาเมล็ดพันธุ์พืชในท้องตลาดท้องถิ่นที่กำหนดไว้ 10-20 % ตามคุณภาพของเมล็ดพันธุ์พืช ทั้งนี้ราคาที่ได้รับซื้อจะต้องไม่ต่ำกว่าราคากิโลกรัมละ .....บาท ตาม ราคาที่ประกันขั้นต่ำที่กำหนดไว้

2.2 กรมส่งเสริมการเกษตร จะส่งเจ้าหน้าที่วิชาการมาให้ความช่วยเหลือแนะนำในด้านวิชาการเกี่ยวกับการปลูก การบำรุงรักษา การป้องกันและกำจัดศัตรูพืชตลอดจนการเก็บเกี่ยวแก่ผู้ปลูกตลอดจนดูแลปลูกอย่างใกล้ชิด

2.3 จะจ่ายเงินค่าซื้อเมล็ดพันธุ์ให้ภายใน 15 วัน แต่อย่างช้าไม่เกิน 30 วัน นับจากวันที่กรรมการจัดซื้อของกรมส่งเสริมการเกษตร ได้ทำการจัดซื้อในจุดนั้นเรียบร้อยแล้ว

3. เงื่อนไข

3.1 ในกรณีที่เมล็ดพันธุ์พืชที่กรมส่งเสริมการเกษตรประกันไว้ในข้อตกลงนี้ต่ำกว่าที่ซื้อขายในท้องที่ กรมส่งเสริมการเกษตรยินยอมรับซื้อโดยกำหนดราคารับซื้อไว้สูงกว่าราคาเมล็ดพันธุ์ในท้องตลาด 10-20 % ตามคุณภาพของพืชแต่ละชนิด

ข้อตกลงนี้ทำขึ้นโดยความยินยอมของทั้งสองฝ่าย ซึ่งมีด้วยกัน 3 ฉบับ ข้อความตรงกัน เก็บไว้ที่ผู้ปลูก 1 ฉบับ ที่ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ จังหวัดพิษณุโลก และที่กรมส่งเสริมการเกษตร อีก 1 ฉบับ

ข้อตกลงนี้ผู้ปลูกได้อ่านและเข้าใจข้อความโดยตลอดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานต่อหน้าพยาน 2 คน

(ลงชื่อ).....ผู้ปลูก

(ลงชื่อ).....ผู้แทนกรมส่งเสริมการเกษตร

(ลงชื่อ).....พยาน

(ลงชื่อ).....พยาน

มาตรฐานเมล็ดพันธุ์จำหน่าย ของกองขยายพันธุ์พืช กรมส่งเสริมการเกษตร

พืช	ความงอก (%ต่ำสุด)	เมล็ดพันธุ์สุทธิ (%ต่ำสุดโดย น้ำหนัก)	สิ่งเจือปน (%สูงสุดโดย น้ำหนัก)	เมล็ดพืชอื่น (%สูงสุดโดย น้ำหนัก)	ความชื้น (%สูงสุด)		เปอร์เซ็นต์ กระดาษ (%ต่ำสุด)
					ภาชนะเปิด	ภาชนะปิด	
เมล็ดพันธุ์พืชไร่							
ข้าว	80	98	2	0.2	14	-	-
ข้าวโพด	75	98	2	0.2	13	-	-
ข้าวฟ่าง	75	97	3	0.2	13	-	-
ถั่วเขียว	75	98	2	0.2	12	-	-
ถั่วเหลือง	70	97	3	0.5	12	-	-
ถั่วลิสง	70	95	5	0.2	10	-	70
ฝ้าย	70	98	2	0.2	12	-	-
ปอแก้ว	70	98	2	0.2	9	-	-
งา	70	97	3	0.2	8	-	-
ข้าวสาลี	80	98	2	0.2	14	-	-
เมล็ดพืชผัก							
ข้าวโพดหวาน	75	98	2	0.5	10	8.0	-
ถั่วลิสงเตา	80	98	2	0.5	11	7.0	-
ถั่วฝักยาว	80	98	2	0.5	11	7.0	-
พริก	70	98	2	0.5	10	6.0	-
มะเขือเทศ	75	98	2	0.5	10	5.5	-
มะเขือ	70	98	2	0.5	10	6.0	-
ผักกาดหัว	80	98	2	0.5	10	5.0	-
ผักกาดเขียวทางตั้ง	80	98	2	0.5	10	5.0	-
คะน้า	80	98	2	0.5	10	5.0	-
บร็อคโคลี่	80	98	2	0.5	10	5.0	-
ผักกาดหอม	75	98	2	0.5	10	5.5	-
ผักบุ้งจีน	70	98	2	0.5	10	6.0	-
แตงกวา	80	98	2	0.5	10	6.0	-
แตงโม	80	98	2	0.5	10	6.0	-

ชนิดเมล็ดพันธุ์พืชและราคาจำหน่ายเมล็ดพันธุ์พืชที่ผลิต
โดยกองขยายพันธุ์พืช ในปี 2529-2530

ชนิด	ราคา (บาท/กก)	พันธุ์
เมล็ดพันธุ์พืชไร่		
ข้าว	7	ข้าวเจ้า กข7, กข13, กข15, กข21, กข23, กข25, กข27, เล็บมือนาง 111, นางพญา 132, แก่นจันทร์, ดอกพะยอม, เหลืองปะทิว 123, ขาวตาแห้ง 17, ปิ่นแก้ว 56, น้ำสะกดย 19, ขาวดอกมะลิ 105, นางมล เอส-4 ข้าวเหนียว กข6, กข8, กข10, เหนียวสันป่าตอง, เหมยนอง 62เอ็ม, นางยี่ 71, ชิวแม่จัน
ข้าวโพด	10	สุวรรณ 1
ข้าวฟ่าง	7	เศอ 439
ถั่วเขียว	16	อุทอง 1, อุทอง 2, กำแพงแสน 1, กำแพงแสน 2
ถั่วเหลือง	13	สง 4, สง 5, นครสวรรค์ 1, สุโขทัย 1
ถั่วลิสง (ทั้งฝัก)	14	ไทนาน 9
ฝ้าย	10	ตากฟ้า 1, ศรีสำโรง 2, ศรีสำโรง 3
ปอแก้ว	15	โนนสูง 2
งา	20	ร้อยเอ็ด, นครสวรรค์ 1
ข้าวสาลี	10	ละเมิง 1, ละเมิง 2
เมล็ดพันธุ์ผัก		
ถั่วลิสงเตา	40	2-2003-6
ถั่วฝักยาว	45	ก2-1 เอ
ข้าวโพดหวาน	50	ซูเปอร์สวีท ดีเอ็มอาร์
ข้าวโพดฝักอ่อน	10	รังสิต 1
มะเขือเทศ	400	สีดาห้างฉัตร
มะเขือยาว	220	ห้างฉัตร
พริกชี้ฟ้า	120	ห้วยสีทน 1
ผักกาดหัว	63	ฝาง1 ฝาง2
คะน้า	60	แม่โจ้ 1
ผักกาดเขียวทางคั่ง	54	น่าน

ระเบียบกรมส่งเสริมการเกษตร
ว่าด้วยมาตรฐานคุณภาพเมล็ดพันธุ์ พ.ศ. 2524
ฉบับที่ 1/2524
รวบรวมโดย
ฝ่ายส่งเสริมการตลาด
กองขยายพันธุ์พืช กรมส่งเสริมการเกษตร

ในการดำเนินการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชเศรษฐกิจชนิดต่าง ๆ ทุกขั้นตอน เพื่อให้ได้ใช้ส่งเสริมและบริการจำหน่าย ให้กับเกษตรกรได้มีโอกาสใช้เมล็ดพันธุ์ดีปลูกเพิ่มผลผลิตและรายได้สืบต่อไปอย่างแท้จริงนั้น มีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดมาตรฐานคุณภาพเมล็ดพันธุ์ขึ้นสำหรับให้เจ้าหน้าที่ใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกันตลอดไป ดังสำเนาระเบียบกรมส่งเสริมการเกษตรว่าด้วยมาตรฐานคุณภาพเมล็ดพันธุ์ พ.ศ. 2524 ฉบับที่ 2/2524 ดังต่อไปนี้

(สำเนา)

ระเบียบกรมส่งเสริมการเกษตร
ว่าด้วยมาตรฐานคุณภาพเมล็ดพันธุ์ พ.ศ. 2524
ฉบับที่ 1/2524

ตามที่กรมส่งเสริมการเกษตร ได้ทำการจัดซื้อเมล็ดพันธุ์หลักของพืชชนิดต่าง ๆ จากกรมวิชาการเกษตร มาจัดทำแปลงขยายพันธุ์ โดยให้เกษตรกรที่คัดเลือกแล้วเป็นผู้จัดทำ แล้วทำการซื้อเมล็ดพันธุ์จากแปลงขยายพันธุ์ของเกษตรกรคืน เพื่อนำมาปรับปรุงคุณภาพ ทำความสะอาด คัดขนาด คลุกยาเคมี เพื่อป้องกันโรคและแมลง แล้วทำการบรรจุถุงเก็บรักษาและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ที่ผลิตขึ้นมา ให้แก่หน่วยงานราชการและเกษตรกรทั่วไป ซึ่งการปฏิบัติงานดังกล่าวดำเนินการโดยมีเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย กรมการหลายคณะ และศูนย์ขยายพันธุ์พืชหลายแห่งร่วมกันเป็นผู้ดำเนินการ

ซึ่งการดำเนินการยังไม่มีกำหนดแนวทางปฏิบัติให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ประกอบกับได้มีประกาศกฎกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่องกำหนดมาตรฐานคุณภาพและวิธีเก็บรักษาพันธุ์พืชควบคุม ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2524 ซึ่งได้กำหนดมาตรฐานคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชสำคัญ ๆ รวม 18 ชนิด กรมส่งเสริมการเกษตร จึงจำเป็นต้องกำหนดมาตรฐานคุณภาพเมล็ดพันธุ์จำนวน 7 ชนิด ที่กองขยายพันธุ์พืช กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้ผลิต ชื่อและ/หรือจำหน่ายดังต่อไปนี้ คือ

1. เมล็ดพันธุ์หลัก (Foundation Seed) คือเมล็ดพันธุ์ที่ขยายมาจากเมล็ดพันธุ์คัด (Breeder Seed) ซึ่งดำเนินการขยายพันธุ์ โดยนักวิชาการเกษตร หรือภายใต้การแนะนำดูแลของนักปรับปรุงพันธุ์พืช เพื่อรักษาความบริสุทธิ์ และลักษณะประจำพันธุ์พืชนั้น เมล็ดพันธุ์หลักที่กรมส่งเสริมการเกษตรซื้อจากกรมวิชาการเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หรือสถาบันวิจัยอื่น ๆ จะต้องได้มาตรฐานดังนี้ คือ.

รายละเอียดมาตรฐาน	ชนิดพืช						
	ข้าว	ข้าวโพด	ข้าวฟ่าง	ถั่วเขียว	ถั่วเหลือง	ถั่วลิสง	ฝ้าย
เมล็ดพันธุ์สุทธิ-ต่ำสุด (%โดยน้ำหนัก)	98	98	97	98	98	96	98
เมล็ดอื่น ๆ -สูงสุด (%โดยน้ำหนัก)	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
สิ่งเจือปน-สูงสุด (%โดยน้ำหนัก)	2	2	3	2	2	4	2
ความชื้น-สูงสุด (%โดยน้ำหนัก)	14	12	12	12	12	12	14
ความงอก-ต่ำสุด (%)	80	90	80	90	75	75	80
เปอร์เซ็นต์การกระเทาะต่ำสุด	-	-	-	-	-	60	-

2. เมล็ดพันธุ์ที่ซื้อคืนจากแปลงขยายพันธุ์ (Contracted Seed) คือ เมล็ดที่กรมส่งเสริมการเกษตรดำเนินการขยายพันธุ์จากเมล็ดพันธุ์หลัก โดยให้เกษตรกรที่คัดเลือกแล้ว เป็นผู้ทำแปลงขยายพันธุ์ ภายใต้การควบคุมแนะนำของเจ้าหน้าที่พนักงานสนาม แล้วกรมส่งเสริมการเกษตรดำเนินการจัดซื้อเมล็ดที่ผลิตได้ ไปทำการปรับปรุงสภาพเป็นเมล็ดพันธุ์ดี เพื่อจำหน่ายแก่ส่วนราชการหรือเกษตรกรสำหรับการเพาะปลูกต่อไป เมล็ดพันธุ์ที่ซื้อคืนจากแปลงขยายพันธุ์จะต้องได้มาตรฐานดังต่อไปนี้คือ

รายละเอียดมาตรฐาน	ชนิดพืช						
	ข้าว	ข้าวโพด	ข้าวฟ่าง	ถั่วเขียว	ถั่วเหลือง	ถั่วลิสง	ฝ้าย (ทั้งฝัก) (ทั้งปุย)
เมล็ดพันธุ์สุทธิ-ต่ำสุด (%โดยน้ำหนัก)	90	90	90	90	90	80	60
เมล็ดอื่น ๆ -สูงสุด (%โดยน้ำหนัก)	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2
สิ่งเจือปน-สูงสุด (%โดยน้ำหนัก)	10	10	10	10	10	20	40
ความชื้น-สูงสุด (%ของน้ำหนักสด)	15	20	15	15	15	15	15
ความมอก-ต่ำสุด (%)	85	80	80	80	75	75	75
เปอร์เซ็นต์การกระเทาะ-ต่ำสุด	-	-	-	-	-	50	-

3. การปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ หมายถึง การลดความชื้น การทำความสะอาด คัดขนาด ตลอดจนการคลุกยาเคมี เพื่อให้เมล็ดมีคุณภาพดี เหมาะสมแก่การเพาะปลูก และการเก็บรักษา ในการปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ ควรปฏิบัติตามความจำเป็น เช่นเมล็ดส่วนใดมีความชื้นสูงกว่ามาตรฐานที่กำหนด ก็ให้ทำการลดความชื้นเมล็ดส่วนนั้น ส่วนเมล็ดที่มีความชื้นต่ำอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องทำการลดความชื้นให้สิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่ายอีก ในทำนองเดียวกัน เมล็ดที่มีความสะอาดและขนาดเมล็ดสม่ำเสมอแล้วก็ไม่จำเป็นต้องทำความสะอาดหรือคัดขนาดอีก เว้นแต่เมล็ดดังกล่าวจะมีความมอกต่ำ ซึ่งอาจจะต้องทำการคัดแยกเมล็ดคุณภาพต่ำบางส่วนออกไป เช่น โดยใช้เครื่องแยกความถ่วงจะเพาะ (Gravity Separator) เพื่อยกระดับความมอกให้สูงขึ้น การปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ฟังดำเนินการให้เมล็ดพันธุ์ที่ปรับปรุงแล้วได้มาตรฐานดังต่อไปนี้คือ

รายละเอียดมาตรฐาน	ชนิดพืช						
	ข้าว	ข้าวโพด	ข้าวฟ่าง	ถั่วเขียว	ถั่วเหลือง	ถั่วลิสง	ฝ้าย (ทั้งฝัก)
เมล็ดพันธุ์สุทธิ-ต่ำสุด (%โดยน้ำหนัก)	98	98	96	98	97	95	98
เมล็ดอื่น ๆ -สูงสุด (%โดยน้ำหนัก)	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2
สิ่งเจือปน-สูงสุด (%โดยน้ำหนัก)	2	2	4	2	3	5	2
ความชื้น-สูงสุด (%ของน้ำหนักสด)	12	12	12	12	10	10	10
ความมอก-ต่ำสุด (%)	90	85	85	85	80	80	80
เปอร์เซ็นต์การกระเทาะ-ต่ำสุด	-	-	-	-	-	60	-

4. เมล็ดพันธุ์จำหน่าย (Extension Seed) คือเมล็ดพันธุ์ที่ผลิตขึ้นมาตามหลักวิชาการให้มีความบริสุทธิ์ ตรงตามพันธุ์ และมีความงอกดี เหมาะสมแก่การใช้ในการเพาะปลูก เมล็ดพันธุ์ที่กองขยายพันธุ์พืช กรมส่งเสริมการเกษตร ผลิตขึ้นจำหน่ายแก่ส่วนราชการและเกษตรกรโดยทั่วไปจะต้องได้มาตรฐานดังต่อไปนี้คือ

รายละเอียดมาตรฐาน	ชนิดพืช						
	ข้าว	ข้าวโพด	ข้าวฟ่าง	ถั่วเขียว	ถั่วเหลือง	ถั่วลิสง	ฝ้าย (ทั้งฝัก)
เมล็ดพันธุ์สุทธิ-ต่ำสุด (%โดยน้ำหนัก)	98	98	96	98	97	95	98
เมล็ดอื่น ๆ -สูงสุด (%โดยน้ำหนัก)	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2
สิ่งเจือปน-สูงสุด (%โดยน้ำหนัก)	2	2	4	2	3	5	2
ความชื้น-สูงสุด (%ของน้ำหนัก)	12	12	12	12	10	10	10
ความงอก-ต่ำสุด (%)	80	75	75	75	70	70	70
เปอร์เซ็นต์การกระเทาะ-ต่ำสุด	-	-	-	-	-	60	-

ทั้งนี้โดยให้นิยามรายละเอียดมาตรฐานต่าง ๆ ดังนี้คือ.

1. เมล็ดพันธุ์สุทธิ (%โดยน้ำหนัก) หมายถึง ปริมาณเมล็ดพันธุ์พืชตามที่ระบุคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ (โดยน้ำหนัก) ของน้ำหนักทั้งหมด ตัวอย่างเช่น มีเมล็ดถั่วเหลือง สจ4 จำนวน 24.5 กิโลกรัม ปนอยู่กับสิ่งเจือปน เช่น ดินกรวด ทราย และเมล็ดพืชอื่น หรือพันธุ์อื่น 0.5 กิโลกรัม แสดงว่ามีเมล็ดพันธุ์สุทธิ 98% โดยน้ำหนัก เป็นต้น

2. เมล็ดอื่น ๆ หมายถึงเมล็ดวัชพืช เมล็ดพืชอื่น ๆ และเมล็ดพืชพันธุ์อื่นอันมิใช่พันธุ์ที่ระบุ เช่น เมล็ดหญ้า เมล็ดข้าว และเมล็ดถั่วเหลือง สจ1 ซึ่งปะปนอยู่ในตัวอย่างเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง สจ4 เป็นต้น

3. สิ่งเจือปน หมายถึง ดิน หิน กรวด ทราย และสิ่งอื่น ๆ เช่น เศษใบ เศษกิ่ง รวมทั้งเมล็ดแตกหัก ซึ่งมีขนาดเล็กกว่าครึ่งหนึ่งของเมล็ดเดิม และเมล็ดพืชตระกูลถั่วซึ่งเปลือกหุ้มเมล็ดหลุดไปทั้งหมด หรือใบเลี้ยงข้างใดข้างหนึ่งหายไป

4. ความชื้น หมายถึงความชื้น ซึ่งอยู่ในเมล็ด และคำนวณได้จากสูตรดังต่อไปนี้

$$\% \text{ ความชื้น} = \frac{(\text{น.น.สด} - \text{น.น.แห้ง}) + 100}{\text{น.น.สด}}$$

5. ความงอก หมายถึงเปอร์เซ็นต์ของเมล็ด ซึ่งเมื่อกระเทาะแล้วจะงอกเป็นต้นอ่อนที่มีส่วนประกอบสำคัญต่าง ๆ ครบสมบูรณ์ อันบ่งว่าต้นอ่อนดังกล่าวจะสามารถเจริญไปเป็นต้นพืชที่ปกติได้ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

6. เปอร์เซ็นต์การกระเทาะ หมายถึงอัตราส่วนของน้ำหนักเมล็ดต่อน้ำหนักทั้งฝักซึ่งคิดเป็นเปอร์เซ็นต์และคำนวณได้จากสูตรดังต่อไปนี้

$$\% \text{ การกระเทาะ} = \frac{\text{น.น.เมล็ด} + 100}{\text{น.น.ทั้งฝัก}}$$

7. ตามมาตรฐานนี้ ปุยฝ้ายนับเป็นสิ่งเจือปน

8. ตามมาตรฐานนี้ น้ำหนักเปลือกถั่วลิสง ซึ่งมีเมล็ดอยู่ภายในนับเป็นน้ำหนักเมล็ด ยกเว้นในการคำนวณหาเปอร์เซ็นต์การกระเทาะ ซึ่งกำหนดไว้ "น้ำหนักเมล็ด" หมายถึงน้ำหนักเมล็ดซึ่งได้กระเทาะเปลือกแล้ว

ทั้งนี้ให้ใช้ระเบียบนี้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 3 พฤศจิกายน 2524

(ลงนาม) นิสิษฐ์ ศศิผลิน

(นายนิสิษฐ์ ศศิผลิน)

รองอธิบดี รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร

แบบสอบถามชาวไร่กั่วเขียวปีเพาะปลูก 2528/2529

โครงการศูนย์ที่.....จังหวัด.....

ปีสำรวจ 2529

ชื่อผู้สัมภาษณ์.....วันที่.....เดือน.....25...

ชื่อเกษตรกรหัวหน้าครอบครัว.....

บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 อายุของหัวหน้าครอบครัว.....ปี

1.2 การศึกษาของหัวหน้าครอบครัว

( ) ไม่ได้เข้าโรงเรียน อ่านเขียนไม่ได้

( ) ไม่ได้เข้าโรงเรียน อ่านเขียนได้

( ) เรียนจบชั้น.....

( ) อื่น ๆ (ระบุ).....

1.3 ปลูกกั่วเขียวด้วยตนเองมาแล้ว.....ปี

1.4 การตัดสินใจจะปลูกกั่วเขียวเป็นจำนวนกี่ไร่ในแต่ละฤดูการเพาะปลูก พิจารณาจาก

( ) ราคากั่วเขียวที่ขายได้ในฤดูที่ผ่านมา

( ) ราคากั่วเขียวที่คาดว่าจะขายได้ในปัจจุบัน

( ) ปริมาณเงินทุนที่มีอยู่

( ) แรงงานในครอบครัว

( ) ปริมาณการตกของฝน

( ) อื่น ๆ (ระบุ).....

1.5 อาชีพอื่นที่ทำ

อาชีพ.....รายได้.....บาท/ปี

อาชีพ.....รายได้.....บาท/ปี

1.6 พืชหลักที่ทำการเพาะปลูก 1).....

2).....

2.

- 2.1 สมาชิกของครอบครัวในปัจจุบันรวม.....คน เป็นชาย.....คน หญิง.....คน
 2.2 สมาชิกของครอบครัวที่ช่วยทำไร่ได้เต็มทีรวม.....คน เป็นชาย.....คน หญิง...คน
 2.3 สมาชิกของครอบครัวที่ช่วยทำไร่เป็นครั้งคราว.....คน เป็นชาย.....คน หญิง...คน

3. การใช้ที่ดินในปีเพาะปลูก 2528/2529

- 3.1 ปีเพาะปลูก 2528/2529 ท่านทำการเพาะปลูกถั่วเขียว.....แปลง รวม.....ไร่
 3.2 การถือครองที่ดินที่ใช้ในการเพาะปลูกปี 2528/2529

การถือครอง						เอกสารสิทธิ์ (เฉพาะที่เป็นเจ้าของ)			
แปลงที่	เนื้อที่	ของตนเอง	เช่า		ผู้อื่นให้ทำเปล่า	ไม่มี	นส3	โฉนด	อื่น ๆ
			จำนวนไร่	ค่าเช่า					
1									
2									
3									
4									
รวม									

4. ทรัพย์สินการเกษตร

ทรัพย์สินการเกษตร	จำนวน	มูลค่า	มูลค่า	อายุการใช้งานทั้งหมด		ค่าซ่อมเฉลี่ย ต่อปี	* ใช้งาน กับถั่วเขียว
		เมื่อซื้อ	ปัจจุบัน	ใช้มาแล้ว	ใช้ได้อีก		
1. รถไถ 4 ล้อ							
2. รถไถ 2 ล้อ							
3. เครื่องพ่นยา							
4. เครื่องสี							
5. สัตว์ใช้งาน							

5. การใช้ที่ดินเพื่อทำการเพาะปลูกและพันธุ์ที่ใช้ในรอบปี 2528/2529 (เฉพาะที่ดินเจ้าของทำเอง ที่ดินเช่า และได้รับทำเปล่า)

แปลงที่	เนื้อที่ (ไร่)	วันที่.....					
		ชนิด	เนื้อที่ปลูก(ไร่)	พันธุ์	ผลผลิต(กก)	ราคา(บาท)	รายได้(บาท)
1							
2							
3							
4							

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

8. ข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับศูนย์ขยายพันธุ์พืช
- 8.1 ผู้ที่แนะนำให้มาปลูกแก้วเขียวในโครงการของคุณฯคือ.....
และได้ปลูกแก้วเขียวกับทางศูนย์ฯมาแล้ว.....ปี
- 8.2 ความช่วยเหลือหรือบริการที่ได้รับจากทางศูนย์ฯ
- ความรู้ ( ) เรื่องเมล็ดพันธุ์ ( ) เรื่องการปลูก ( ) อื่น ๆ.....
  - เงินลงทุน ( ) การให้เครดิต ( ) การให้กู้ยืม ( ) อื่น ๆ.....
  - บริการอื่น ๆ ( ) การขนส่งเมล็ดพันธุ์ ( ) การให้สัมมูลภัณฑ์การเกษตร
( ) การขนส่งแก้วเขียวเมื่อปลูกเสร็จ ( ) อื่น ๆ.....
- 8.3 ท่านคิดว่าบริการใดบ้างที่ต้องการเพิ่มเติมจากทางศูนย์ฯ (เรียงลำดับความต้องการ)
- 1)..... 2).....
3).....
- 8.4 ท่านซื้อเมล็ดพันธุ์แก้วเขียวจากทางศูนย์ฯมาในราคา..... บาท/กิโลกรัม
และทางศูนย์ฯทำการรับซื้อคืนจากท่านในราคา.....บาท/กิโลกรัม
- 8.5 ขอให้ท่านแสดงความคิดเห็นว่า เรื่องต่อไปนี้อยู่ในระดับใด

หัวข้อ	ดีมาก	ดี	พอใช้	ต้องปรับปรุง
1. การให้ความรู้ การให้คำปรึกษา เอกสารเผยแพร่ เจ้าหน้าที่ควบคุมดูแล				
2. เงื่อนไขสัญญา การกำหนดโควตา การกำหนดราคาเมล็ดพันธุ์ การกำหนดราคารับซื้อคืนเมล็ดพันธุ์ การขนส่ง เงินไขเรื่องคุณภาพ การตรวจสอบน้ำหนักและคุณภาพ วิธีการจ่ายเงิน				

- 8.6 ปัญหาเกี่ยวกับทางศูนย์ฯที่ท่านพบ
- 1)..... 2).....
- 3).....
- 8.7 ท่านคิดว่าจะทำสัญญาผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวให้กับทางศูนย์ฯ อีกหรือไม่
- ( ) ทำต่อ
- ( ) ไม่ เพราะ.....
9. แบบแผนการเพาะปลูกข้าวที่ท่านปฏิบัติอยู่ในปีเพาะปลูก 2528/2529
- 9.1 ใช้เมล็ดพันธุ์.....ในการเพาะปลูก
- อัตราการใช้เมล็ดพันธุ์จำนวน.....กิโลกรัมต่อไร่
- 9.2 ท่านคิดว่าเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ทางศูนย์ฯ แนะนำให้ปลูกอยู่นั้นให้ผลผลิตดีไหม
- ( ) ดี เพราะ.....
- ( ) ไม่ดี เพราะ.....
- 9.3 ท่านคิดว่าจะใช้เมล็ดพันธุ์ของศูนย์ฯ ในการเพาะปลูกอีกต่อไปหรือไม่
- ( ) ใช้ เพราะ.....
- ( ) ไม่ใช้ เพราะ.....
- 9.4 ท่านใช้ปุ๋ยเคมีสูตร..... จำนวนปุ๋ยที่ใช้.....กิโลกรัม
- ซื้อมาในราคา..... บาท/กิโลกรัม ใช้ปุ๋ยเมื่อต้นข้าวเขียวออกแล้ว..... วัน
- 9.5 การใช้ยาฆ่าแมลง
- ( ) ใช้ เพราะ.....
- ( ) ไม่ใช้ เพราะ.....
- 9.6 วัชพืชทำลายต้นข้าวที่สำคัญในท้องถิ่นนี้ชื่อ.....
- แมลงที่ทำลายต้นข้าวที่สำคัญในท้องถิ่นนี้ชื่อ.....
- โรคข้าวที่สำคัญในท้องถิ่นนี้ชื่อ.....
- 10 ลักษณะการขายข้าวและการเก็บข้าวในปี 2528/2529
- 10.1 ลักษณะการขายข้าวโดยทั่วไป
- ( ) เก็บเกี่ยวเสร็จแล้วก็ขายทันทีเพราะ.....
- ( ) เก็บไว้ก่อนไม่ได้ขายทันทีเพราะ.....

10.2 ลักษณะการขายถั่วเขียวให้กับทางกรมส่งเสริมการเกษตร

- ( ) ขายไปทั้งหมด
- ( ) ขายไปบางส่วนที่เหลือเก็บไว้..... % ของผลผลิตทั้งหมด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียน

นายชลิตพันธ์ บุญมีสุวรรณ เกิดวันที่ 6 มกราคม 2502 ที่กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท (การบัญชี) จากคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เมื่อปีการศึกษา 2523 ปัจจุบันเป็นพนักงานประจำ ฝ่ายวิชาการและพัฒนาระบบงาน ธนาคารกรุงไทย จำกัด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย